

POST ACADEMISCHE OPLEIDING BESTUREN VAN FILANTROPISCHE FONDSEN

THEORIE EN PRAKTIJK VOOR
(TOEKOMSTIGE)
BESTUURSLEDEN

VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

Faculteit
der Sociale
Wetenschappen

Voorwoord

Voor u ligt de brochure van de Post Academische Opleiding (PAO) “Besturen van Filantropische (vermogens)Fondsen”. **Een opleiding gericht op een speciale doelgroep, namelijk iedereen die vrijwilliger-bestuurslid is van een (vermogens)fonds, of overweegt om in de toekomst zitting te nemen in een dergelijk bestuur.** De opleiding heeft als doel om (toekomstige) bestuursleden, in een periode van een half jaar, kennis te laten maken met de filantropische sector en kennis over te dragen die u in staat stelt om voorbereid zitting te nemen in een bestuur van een fonds.

De opleiding Besturen van Filantropische (vermogens)Fondsen is een **initiatief van de Katholieke Stichting ter Bevordering van Welzijnswerk (KSBW)** en wordt verzorgd door de Werkgroep Filantropische Studies aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

De cycli van de opleiding starten eind februari/begin maart en eind augustus/begin september in ieder jaar. De exacte startdata zijn te vinden op www.geveninnederland.nl en www.nypp.nl. In september 2010 begon de eerste cyclus. Deze eerste cycli werden gevolgd door verschillende enthousiaste kandidaten met diverse achtergronden, maar met één gezamenlijk doel; de wil om beter in staat te zijn om een grotere bijdrage te leveren binnen het bestuur van een (vermogens)fonds.

Jennifer Nagtegaal, deelnemer 1e cyclus, over de opleiding:

“De opleiding biedt enthousiaste mensen een verdieping van kennis en een ingang tot 'fondsenland'. De diversiteit aan sprekers maakt het kennisaanbod breed en afwisselend. Vooral de sprekers die hun eigen praktijk ter discussie stelden, hebben mij veel gebracht. Opvallend vond ik de grote interesse van sprekers naar de zienswijzen en ideeën van ons, de deelnemers. Er is absoluut sprake van tweerichtingsverkeer. Door de frisse blik van jonge professionals te combineren met de kennis en ervaring van huidige bestuurders is de opleiding van grote meerwaarde. De VU brengt dit tot stand door naast kennis, ook haar netwerk aan te bieden. Met plezier kijk ik uit naar de volgende alumni bijeenkomst.

Andrew Mackay, deelnemer 2^e cyclus, over de opleiding: *“Door een beter begrip van wat er zich achter de bestuurstafel afspeelt kan ik mijn werkrelaties beter en op een breder vlak van dienst zijn. Als bestuurder van een fonds heeft de opleiding mij laten inzien dat door betere afstemming binnen het bestuur en door het formuleren van specifiek beleid zaken doelgerichter tot stand kunnen komen. Ook hebben de opleiding en stage mij zeer waardevolle contacten opgeleverd waardoor mijn stichting beter in staat is haar doelstelling te bereiken. Tot slot heb ik mijn these en aanbevelingen mogen presenteren aan het bestuur van mijn stagefonds, de positieve ontvangst en waardering van het bestuur, gaven mij het gevoel dat deze opleiding niet alleen voor mij maar ook voor anderen waardevol is geweest.”*

Het netwerk van afgestudeerd bestuurstalent (Young Philanthropic Professionals, www.nypp.nl) is van grote waarde voor de toekomst van filantropische fondsen en biedt afgestudeerden de kans om ook na de cursus kennis en ervaringen uit te blijven wisselen en nieuwe contacten op te doen.

Verschillende docenten en fondsen hebben zich dan ook enthousiast getoond voor deze opleiding. De opleiding sluit ook aan bij een behoefte om verjonging en meer diversiteit te brengen in de besturen van (vermogens)fondsen, die vaak bestaan uit vitale, maar tevens oudere leden. Voor de continuïteit van de fondsen is het wenselijk condities te scheppen voor nieuwe aanwas en aandacht te schenken aan de opleiding van deze kandidaten. Daarnaast probeert de opleiding een bijdrage te leveren aan de kennisontwikkeling van gemotiveerde kandidaten en een stimulans te zijn voor huidige bestuursleden die hun werk verder willen professionaliseren.

Reinier W. L. Russell
Secretaris KSBW

Initiator van de opleiding is de **Stichting KSBW**. *“Nu steeds meer overheidssubsidies wegvallen, wint de filantropische sector maatschappelijk aan gewicht. Voor de toekomst van goed doen vindt de KSBW het cruciaal om de diversiteit en de deskundigheid binnen besturen te bevorderen en op tijd voor goede opvolgers te zorgen om daarmee de continuïteit te waarborgen. De opleiding helpt om een nieuwe lichter van bestuursleden klaar te stomen.”*

Graag nodig ik u uit deze brochure verder te lezen en te ontdekken wat de Post Academische Opleiding Besturen van Filantropische Vermogensfondsen te bieden heeft.

Met vriendelijke groet,

Barry Hoolwerf MSc.
Programma Manager Post Academische Onderwijs

Modules “Besturen van Filantropische Fondsen”

De verschillende modules van de Post Academische Opleiding "Besturen van Filantropische Fondsen" worden elk jaar tweemaal gegeven, in het voorjaar en in het najaar. De eerste modules starten eind februari/begin maart en duurt tot eind juni. De tweede serie modules start eind augustus/begin september en duurt tot eind december. De exacte data van elke serie modules is te vinden op www.geveninnederland.nl en www.nypp.nl

Voor het verkrijgen van het certificaat dat dient als bewijs van succesvolle afsluiting van de opleiding “Besturen van Filantropische Vermogensfondsen” volgt u vier modules die elk een ander aspect van het besturen van een (vermogens)fonds behandelen. Aan bod komen “Het domein van de Filantropie”, “Het besturen van filantropische fondsen”, “Vermogensbeheer en financieel beheer” en “Interventie en evaluatie”. Daarnaast loopt u een “stage” bij een filantropisch (vermogens)fonds. Aan de hand van deze ‘onderzoeksstage’ schrijft u een eindverslag. Indien dit eindverslag voldoende wordt afgesloten zal certificering plaatsvinden.

In de reeks van de Post Academische Opleiding "Besturen van Filantropische Fondsen" worden de verschillende modules in de onderstaande volgorde aangeboden. Elke module wordt gegeven op vier maandagavonden aan de Vrije Universiteit te Amsterdam in de betreffende periode. Informatie over de inhoud van de verschillende modules vindt u verder in deze brochure. Achterin deze brochure vindt u meer informatie over de stage en de voordelen van de ‘onderzoeksstage’.

Overzicht modules “Besturen van Filantropische Fondsen”

Module	Voorjaar	Najaar
Het domein van de filantropie	Maart	September
Het besturen van (vermogens)fondsen	April	Oktober
Vermogensbeheer en financieel beheer	Mei	November
Interventie en evaluatie	Juni	December
Stage:		
Diverse (vermogens)fondsen	Gehele periode	

Het domein van de filantropie

Docent	Prof. Dr. Th. N. M. Schuyt Vrije Universiteit, Werkgroep Filantropische Studies
Periode en tijdstip	Maart of September Maandagavond, 19-21 uur.
Leeropbrengst	Bij het succesvol afronden van deze module kunt u: <ul style="list-style-type: none">• Uitleggen wat de relevantie is van filantropie en filantropische vermogensfondsen• Filantropische vermogensfondsen plaatsen in de huidige politieke en economische ontwikkelingen• Wetenschappelijk verklaringen geven voor filantropie als verschijnsel in de samenleving
Omschrijving module	<p>Deze eerste module van vier avondcolleges biedt een schets van de filantropie en de filantropische sector in Nederland. De cursisten worden bekend gemaakt met het begrip, met de geschiedenis van de filantropie in Nederland, de betekenis van filantropie in de huidige maatschappelijke context en er wordt geschetst welke rol filantropie in de nabije toekomst kan gaan spelen. U krijgt de belangrijkste cijfermatige overzichten en trends op basis van het macro-economische onderzoek "Geven In Nederland". De filantropische sector wordt in kaart gebracht en de Nederlandse ontwikkeling wordt in een internationaal kader geplaatst.</p> <p>Verder zal aandacht worden besteed aan verklaringen voor filantropisch gedrag van individuen, fondsen en bedrijven. Tot slot zal in deze module aandacht worden besteed aan van fundraising en grantmaking binnen (vermogens)fondsen.</p>
Literatuur	<p>Voor de module 'Het domein van de filantropie' wordt gebruik gemaakt van een tweetal boeken:</p> <ul style="list-style-type: none">• Th. N. M. Schuyt (2012). <i>Inleiding in de Filantropiewetenschap</i>. De Graaff. Utrecht.• Th. N. M. Schuyt (red.) (2011) <i>Geven in Nederland 2011</i>. Reed Business. <p>Daarnaast zal gedurende de module gebruik worden gemaakt van diverse, van tevoren beschikbaar gestelde, artikelen.</p>

Het besturen van filantropische fondsen

Docenten	Drs. A. Betting Directeur Van Leer Group Foundation Ir. B. de Blij Directeur Fonds 1818 Mr. Drs. Reinier W.L. Russell Russell Advocaten Drs. Mw. M. Halbesma Directeur Turing Foundation
Periode en tijdstip	April of Oktober Maandagavond, 19-21 uur.
Leeropbrengst	Bij het succesvol afronden van deze module kunt u: <ul style="list-style-type: none">• De organisatie van een filantropisch vermogensfonds in verband brengen met de doelen en de cultuur van het fonds• Relevante wet- en regelgeving op het terrein van het besturen van filantropische fondsen toepassen• Afhankelijk van de grootte en het type fonds beoordelen of er sprake is van een gedegen verantwoording
Omschrijving module	<p>Tijdens de colleges in de module “Het besturen van een fonds” is er onder meer aandacht voor de verschillende manieren waarop invulling kan worden gegeven aan het managen van een (vermogens)fonds. Hoe valt er een profiel van nieuwe bestuursleden op te stellen en aan welke kwaliteiten moet binnen een bestuur aandacht worden geschonken? Hoe zit het met de bestuurdersaansprakelijkheid? Daarnaast wordt aandacht besteed aan het op een bedrijfsmatige manier managen van een fonds. Non-profitorganisaties zijn instellingen die geen winstdeling kennen; hoe is het mogelijk om een fonds zakelijk en bedrijfsmatig te besturen zonder daarbij het non-profit karakter van de organisatie uit het oog te verliezen? Fondsen kennen vaak commissies, een dagelijks bestuur en een bureau met professionals; hoe kan binnen deze niet-commerciële context tocht op een bedrijfsmatige manier worden gewerkt?</p> <p>Tot slot zal een college worden gewijd aan transparantie en het afleggen van publieke verantwoording.</p>
Literatuur	Tijdens de module wordt gebruik gemaakt de een serie artikelen en stukken die van tevoren beschikbaar worden gesteld.

Financieel- en vermogensbeheer

Docenten

Dr. R. Willemsen
IBS Asset Management
Drs. L.L.F. Rutgers
Triple-R Risk- en Investment Consultancy
Drs. R. van de Ven
Van Lanschot Bankiers
Drs. M. Bauman
PriceWaterhouseCoopers

Periode en tijdstip

Mei of November
Maandagavond, 19-21 uur.

Leeropbrengst

Bij het succesvol afronden van deze module kunt u:

- In kaart brengen welke risico's vermogensfondsen lopen ten aanzien van hun financiering
- Een overwogen advies geven hoe vermogensfondsen hun rendement op vermogen kunnen optimaliseren
- (Financiële) jaarverslagen begrijpen en beoordelen aan de hand van relevante wetgeving, regelgeving en gedragscodes

Omschrijving module

De module "Financieel- en vermogensbeheer" bestaat uit vier colleges waarin uitgebreid wordt ingegaan op het vermogensbeheer, toegespitst op filantropische (vermogens)fondsen. Gedurende deze vier colleges wordt ingegaan op de bestuurlijke context rond het financieel beleid en de relevante wet- & regelgeving en gedragscodes die komen kijken bij vermogensbeheer. Ook wordt er aandacht besteed aan risicobeheer. Welke interne en externe risico's brengen verschillende inkomstenbronnen voor vermogensfondsen met zich mee en hoe kan met nadruk op de doelstelling van de organisatie structurering worden gegeven aan de reserves van de organisatie? Welk doel dient het aanhouden van (grote) reserves? Uiteraard is er ook ruimte voor uw eigen vragen rondom de financiering van filantropische vermogensfondsen.

Ook zal een college worden gegeven door een accountant. Het lezen van een financieel jaarverslag, het begrijpen en het doorgronden ervan is het hoofdonderwerp van deze avond. Heb je als vrijwilliger-bestuurder echt grip op de financiën?

Literatuur

Tijdens de module 'Financieel- en vermogensbeheer' wordt gebruik gemaakt het boek *Goed geld beheer* (2010) en diverse aanvullende publicaties.

Interventie en evaluatie

Docenten	Prof. Dr. Th. N. M. Schuyt Vrije Universiteit, Werkgroep Filantropische Studies Prof. Dr. Ir. G.E. Frerks Universiteit Wageningen, Instituut Clingendael
Periode en tijdstip	Juni of December Maandagavond, 19-21 uur.
Leeropbrengst	Bij het succesvol afronden van deze module kunt u: <ul style="list-style-type: none">• Projectvoorstellen opzetten en beoordelen• Projectrapportages beoordelen
Omschrijving module	<p>Deze laatste module bestaat uit vier colleges waarin wordt ingegaan op het opzetten en evalueren van projecten. Hoe zijn projecten op te zetten en welke voor- en nadelen zitten er aan verschillende projectvormen? Hoe valt flexibel om te gaan met het managen van projecten en welke condities zijn bepalend voor het kiezen van een projectvorm? In de eerste twee colleges zullen onder meer deze vragen worden beantwoordt.</p> <p>Daarnaast worden steeds meer (vermogens)fondsen geconfronteerd met de behoefte om projecten op een zorgvuldige wijze te evalueren. Hoe kunt u de maatschappelijke impact van uw projecten evalueren en aantoonbaar maken zodat deze kunnen worden teruggekoppeld naar geldschieters of naar uw achterban? Welke manieren zijn er voor het opzetten van een evaluatie en welke manier is het meest geschikt voor een filantropisch (vermogens)fonds? Welke problemen kunt u verwachten bij het uitvoeren van een evaluatie en hoe kunt u deze problemen voorkomen en/of oplossen? Deze vragen zijn het onderwerp van gesprek tijdens de laatste colleges van de cursus.</p>
Literatuur	Tijdens deze module zal gebruik worden gemaakt van het boek <i>The Power of the Stranger. Structures and Dynamics in Social Intervention – A Theoretical Framework</i> Daarnaast zullen diverse artikelen en hoofdstukken worden besproken uit overige relevante literatuur. .

Stage en afstudeerthese

Begeleiding	Prof. Dr. Th. N. M. Schuyt Vrije Universiteit, Werkgroep Filantropische Studies
Periode	Gehele cyclus
Plaats	Op locatie bij diverse filantropische fondsen
Omschrijving	<p>Tijdens de cursus “Besturen van Filantropische Fondsen” lopen de cursisten “stage” bij een (vermogens)fonds. Dit fonds kunnen cursisten zelf aandragen, maar op verzoek kan ook “stage” worden gelopen bij een fonds dat in overleg met de cursist wordt gezocht.</p> <p>Praktische toepassing van de collegestof is in deze cursus van wezenlijk belang. De tijdens de colleges opgedane kennis zal dan ook direct worden toegepast in de praktijk. Bij elk college krijgen cursisten vragen mee naar huis. Deze hebben betrekking op het geleerde tijdens het betreffende college en moeten worden toegepast op het “stagefonds”. De antwoorden op de vragen vormen een onderdeel van het afstudeerpapier. Tijdens de gehele periode waarin de opleiding loopt hebben de cursisten de tijd om aan de verschillende opdrachten te werken. Het eindresultaat is een afstudeerthese, omvattende een grondige analyse van het “stagefonds” waarin de tijdens de cursus opgedane kennis is toegepast op het “stagefonds”. Deze afstudeerthese zal bestaan uit ongeveer 20 pagina’s en worden getoetst aan de hand van de juiste toepassing van de behandelde stof.</p>

Aanmelden als stagefonds

Wat houdt het fungeren als 'stagefonds' in?

Een stagefonds dient als onderwerp van een gedegen onderzoek naar het functioneren van de organisatie en het bestuur, over een periode van ongeveer een half jaar, uitgevoerd door een van de cursisten. Iemand binnen het stagefonds functioneert als contactpersoon en is een aanspreekpunt voor de cursist. Van de cursist wordt een grote mate van zelfstandigheid verwacht en de analyse vindt vooral plaats door middel van een analyse van secundaire bronnen. Dit kunnen bijvoorbeeld jaarverslagen zijn, literatuur, of een website. Eerdere stagefondsen zijn erg tevreden over het resultaat.

De cursist kan bij de contactpersoon terecht voor aanvullende vragen en is bereid om op verzoek (beleids)documenten toe te sturen. Uiteraard met benodigde goedkeuring en toestemming van de daartoe aangewezen personen binnen het fonds.

Aanvullend kan het voor de cursist van belang zijn om een interview af te nemen met een of meerdere bestuursleden of dat het mogelijk is om een bestuursvergadering bij te wonen. Hoewel het aanwezig zijn bij een bestuursvergadering van toegevoegde waarde kan zijn voor de cursist, is dit geen voorwaarde om te kunnen fungeren als stagefonds.

Wat levert het fungeren als 'stagefonds' op?

Het fungeren als stagefonds voor de opleiding "Besturen van Filantropische Fondsen" heeft een aantal voordelen voor uw organisatie.

Een voordeel voor uw fonds is dat uw organisatie kosteloos wordt onderworpen aan een grondige analyse aan de hand van voor de voor uw organisatie relevante theoretische inzichten.

De cursist zal aan de hand van de analyse komen tot een aantal aanbevelingen die voor uw fonds relevant zijn. Deze aanbevelingen kunnen bijdragen tot verdere professionalisering en betere prestaties van uw fonds.

Verder krijgt u als 'stagefonds' direct toegang tot de 'pool' van potentiële bestuursleden. De cursisten in de opleiding zijn allen zeer gemotiveerd en hebben kennis van zaken. U kunt altijd een beroep doen op een van deze kandidaten.

Daarnaast bent u uiteindelijk beslissend voor wat er met de analyse gebeurt. U kunt de analyse gebruiken als publicatie van uw organisatie, maar u kunt ook besluiten om alles vertrouwelijk te houden. In dat geval komt de verzamelde informatie alleen onder ogen van de Werkgroep Filantropische Studies en de betreffende cursist.

Waar kan ik meer informatie vinden?

Heeft u nog vragen over de opleiding "Besturen van Filantropische Fondsen" of over het fungeren als stagefonds voor de opleiding? Neem gerust contact op met de onderwijscoördinator bij de Werkgroep Filantropische Studies, Dhr. Barry Hoolwerf MSc., telefoonnummer: 020-5982738 of L.K.Hoolwerf@vu.nl.

Praktische Informatie

Aanmelden

Aanmelden voor de cursus is eenvoudig. Op www.geveninnederland.nl vindt u onder Onderwijs de mogelijkheid om u aan te melden. Telefonisch of per email aanmelden is ook mogelijk door contact op te nemen met het secretariaat op 020-5986782 of gin.fsw@vu.nl.

Alumni

Voor afgestudeerden is er het netwerk van Young Philanthropic Professionals (www.nypp.nl)

Getuigschrift

De modules bestaan uit vier bijeenkomsten. Daarnaast volgt de cursist een stage, waarbij de in de colleges opgedane kennis wordt getoetst en een “afstudeerthese” wordt geschreven. Na succesvolle afronding van de verschillende modules en het schrijven van een “afstudeerthese”, ontvangt de cursist het certificaat “Young Philanthropic Professional”.

Kosten

De kosten voor de gehele cursus bedragen € 2.300 per cursist, inclusief literatuur. Bij annulering voor 2 weken van aanvang van de cursus zal 10% van de cursuskosten in rekening gebracht.

Studiebelasting

De totale tijdsbesteding bedraagt gemiddeld 4 uur per week, waarvan 2 uur avondcollege voor een periode van maximaal een half jaar. Dit is exclusief 8 “stage-uren” en de tijd die nodig is voor het schrijven van de afstudeerthese.

Studiefonds

Voor getalenteerde deelnemers voor wie de kosten van de PAO “Besturen van Filantropische Fondsen” te hoog zijn, bestaat er de mogelijkheid om een beurs aan te vragen bij het fonds KSBW. Deze beurs biedt de mogelijkheid de PAO tegen gereduceerd tarief te volgen (50%).

Geïnteresseerden kunnen voor aanvraag van deze beurs contact opnemen met het secretariaat van de Werkgroep Filantropische Studies, gin.fsw@vu.nl

Betrokken fondsen eerdere cycli Post Academische Opleiding
 “Het Besturen van Filantropische Fondsen”

Het Rijksmuseum Fonds

Prins Bernhard
Cultuurfonds

Zoleon

brengt jeugd in beweging

NEDERLANDS KINDERFONDS

kfHein, fonds

Professional

Vrijwillig

Opleidingen

Vermogensfonds

Jong Talent

Bestuur

Katholieke Stichting ter
Bevordering van Welzijnswerk (KSBW)

vrije Universiteit

amsterdam

Geven in Nederland